

ПРОДІУСЮлія Іванівна
j.i.prodius@mzeid.inк.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університет**КОВТУНЕНКО**Ксенія Валеріївна
k.v.kovtunenکو@mzeid.inд.е.н., професор, зав. кафедри, Одеський
національний політехнічний університет**БОНДАРЕНКО**Катерина Олегівна
kate.bondarenکو@mzeid.inмагістрант, Одеський національний
політехнічний університет

УДК 339.5

ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ**GLOBALIZATION PROCESSES AND THEIR INFLUENCE ON THE INTERNATIONAL BUSINESS DEVELOPMENT**DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.12\(4\).4](https://doi.org/10.37634/efp.2020.12(4).4)**PRODIUS Yuliia Ivanivna** – PhD in Economics, Associate Professor, Odesa National Polytechnic University**KOVTUNENKO Kseniia Valeriivna** – Doctor of Economics, Professor, Head of department, Odesa National Polytechnic University**BONDARENKO Kateryna Olehivna** – master, Odesa National Polytechnic University

Глобалізація – це нове явище в експансії міжнародної торгівлі, що з'явився наприкінці ХХ століття. Інакше кажучи, «глобалізація» – це слово, яке можна визначити по-різному, залежно від того, яка його галузь застосування. У міру розширення ринку компанії часто стикаються з дилемою вибору з усіх можливих джерел у країні найкращих показників світового ринку. Водночас поведінка глобальних торгових компаній під час переходу світової економіки є дуже неоднозначною, що призводить до подальших досліджень у цьому напрямі.

* * *

The purpose of the paper is to consider aspects of the globalization process that are important factors of global development, to assess the current state of the world, which is defined by scientists as critical.

Globalization is a new phenomenon in the expansion of international trade that emerged in the late twentieth century. This was due to the opening of many industrial companies. In other words, «globalization» is a word that can be defined in different ways, depending on its field of application, whether it is a personal company, business national or global in general.

World trade has a significant difference compared to the market in one country. Among the keys to a company's success are things that local companies don't have to think about. Therefore, it becomes necessary to study the peculiarities of conducting and managing international trade carefully. The growing importance of transnational corporations as actors in the global economy, the transformation of their strategic motivations and practical actions are becoming increasingly global and putting pressure on the interests of virtually all countries and regions, leading to new approaches to theoretical research and practical regulation of TNCs.

The development and operation of TNCs is carried out through multiple integration of the international market. As the market expands, companies often face the dilemma of choosing from all possible sources in the country the best indicators of the world market, including goals and objectives. At the same time, the behavior of global trading companies during the transition to the world economy is very ambiguous, which leads to further research in this direction.

Ключові слова: глобалізація, світова економіка, інвестиції, торгівля, міжнародний бізнес**Keywords:** globalization, world economy, investment, trade, international business**ВСТУП**

На сьогодні майже кожна країна світу бере участь у процесі міжнародної торгівлі, і Україна виступає лише як сторона, що приймає, а це означає, що міжнародні компанії відкривають свої філії та виробничі потужності у нашій країні, і що Україна все ще не може вести бізнес, торгувати у всьому світі. Відродженню міжнародних компаній в Україні заважали економічний спад, нелегальна зайнятість та політична нестабільність, пов'язана з перехідною економікою. До фінансової кризи в Україні сподівались, що її міжнародна торгівля зможе розширитися.

Частка світового ринку безпосередньо пов'язана зі збільшенням обсягу продажів і доходів компаній. Через те, що українська продукція регуляторного контролю зазнала невдачі, інвестори в Україні не можуть представляти таку продукцію у всьому світі.

Як результат, обробна промисловість України зайшла у глухий кут [1].

Недостатній прибуток та інвестиції у реальний бізнес не дозволяють купувати або розробляти нові виробничі лінії для розробки нових продуктів. Закупівлі нового обладнання та високі норми були низькими. Виробництво комерційної продукції виявилось збитковим через високі податки. Капітал не використовувався для інвестицій у виробництво, а надходив до іноземних банків.

Через те, що дохід компаній західного світу високий, лише вони можуть протистояти конкуренції та досягти гарних результатів. Однак це не означає, що організація компаній у всьому світі простіша, ніж організація компаній, що працюють лише у вітчизняній промисловості. Існують процеси, які роблять організацію компаній у всьому світі важкою та складною.

Значний внесок у вивчення питань, що стосуються

процесів глобалізації здійснили такі науковці: Н.А. Навроцька [1], Т.М. Кисільова [2], Ю.І. Продіус [3], К.В. Ковтуненко [4], С.А. Єрохін [5], О.І. Уткін [6] та ін.

МЕТА статті – розглянути аспекти процесу глобалізації, які є важливими факторами глобального розвитку, оцінити сучасний стан світу, який визначається вченими як критичний.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інтеграція та глобалізація – це поширені теми обговорення як у колегії, так і серед науковців та широкої громадськості. Процес глобалізації має багато спільного зі змістом та етапами створення нових типів відносин у сучасному суспільстві та нового покоління професіоналів. Людина ХХІ ст. повинна вміти адаптуватися до різних, іноді жорстоких, способів життя, змінюючи структуру та концепцію професійного, культурного середовища. Відмінною рисою руху глобалізації є наявність міжнародної освіти та можливість розширюватися та вчитися протягом усього життя. У новому тисячолітті міжнародна співпраця вступає в нову еру глобального розвитку, яка відкрита для людей, не є новою, має перспективи розвитку та зростання, а також загрози, проблеми та конфлікти у всьому світі. Тому сьогодні немає сумнівів у тому, що існує глобальна проблема – криза й нагальні питання глобальних органів управління та міжнародного управління, визнані всіма державами.

РЕЗУЛЬТАТИ

Найголовніше, що визначає експансію світової економіки сьогодні – це глобалізація економіки. Виникли глобальні процеси розвитку (транспортна мережа, Інтернет тощо). Важливість глобальних проблем нашого часу зростає, рішення яких вимагає участі кожної країни світу. Дослідження інтелекту та технологій, передусім у галузі інформаційних технологій та телефонного зв'язку, мають великий вплив на поточний процес. Процес глобалізації не впливає не тільки на рівень втручання, але також стосується кожного етапу економіки. Це також має значний вплив на розвиток компаній у багатьох країнах [2].

Глобалізація світової економіки впроваджується у світовий простір, змінивши його на регіон, відкритий для руху товарів, ресурсів, інформації та капіталу. Також ідеям легко поширитися у цій галузі та транспортним компаніям, що призводить до вдосконалення існуючих об'єктів та встановлення систем взаємозв'язку між ними.

Так, поява глобальної економіки – це поява глобального рівня в одному місці: культури, ЗМІ, права та фінансів. Інакше кажучи, результат глобалізації не обмежується сферою економіки, а виступає наслідками для кожного аспекту людського життя – соціального, культурного та політичного. Безсумнівно, це явище зіграло важливу роль у світовій економіці нового століття, яка полягає в сприянні створенню глобального світу соціальних відносин у дії політики та економіки, пристосовані до світу.

Глобалізація охоплює різні сфери світової торгівлі, а саме:

– зовнішня, міжнародна, глобальна торгівля това-

рами, послугами, технологіями, продуктами приватної власності;

– глобальний рух ключових джерел товарів (робочої сили, капіталу, інформації);

– міжнародні фінанси та кредит та зовнішні справи (фінансова допомога, позики та запозичення студентів із міжнародних відносин, робота з безпекою, спеціальні фінансові інструменти та інструменти, що оперують валютою);

– виробнича, науково-технічна, технологічна, інженерна та інформаційна співпраця [3].

Глобалізація економіки, яка характеризується значним зростанням та незалежністю транскордонної торгівлі товарами, послугами та капіталом, обміном інформацією та технологіями, призвела до своєрідного «усунення національних кордонів». Складові розвитку світової економіки наведені на рис. 1.

Світовий банк вважає, що глобалізація – це здійснення влади з метою контролю за фінансами та відносинами країни. Він визначає три аспекти управління:

– форму управлінської політики;

– процедури, що здійснюють владу в управлінні економікою країни;

– здатність уряду розробляти, впроваджувати та виконувати національні закони [4].

На макроекономічному рівні глобалізація розглядається як прагнення держав та інтеграція торгівлі за їх межами шляхом демократичної лібералізації, торгувати, створювати зони вільної торгівлі тощо. Крім того, процеси глобалізації та інтеграції переплітаються із заходами справедливості для розвитку мети глобалізації (економіка, права, ЗМІ, політика) у великих районах світу.

На мікроекономічному рівні глобалізація зазнала розширення діяльності компанії за межі домашнього бізнесу. Більшість найбільших міжнародних компаній повинні мати присутність у всьому світі: скрізь, де велика частка ринку йде на їхній бізнес, вони повинні мати можливість працювати, задовольняти попит споживачів скрізь, незалежно від кордону та всіх рас. Компанії хочуть узяти до уваги загальну мову споживачів, технологію, ціни, продукцію, стратегії співпраці та конкуренцію. Різні послання та етапи проектування, виробництва та збуту продукції доступні в багатьох країнах, об'єднаному світі. Кросплатформне проектування та розвиток бізнесу дозволяє подолати широкий діапазон бар'єрів для бізнесу (від використання замінного обладнання, вартості, рентабельності інвестицій, кращого фінансування маркетингу, вигоди від застосування тощо) [5].

Передбачається, що найближчим часом глобалізація потягне за собою:

– ефективність локального процесу змішування;

– відкритість більшості економік держав, які ще не досягли фіскальної незалежності;

– обмеження доступу для всіх учасників бізнесу;

– загальну публікацію правил та норм щодо використання ділової та фінансової системи;

– інтеграцію управління та контролю;

– стандарти вимоги до руху капіталу, інвестицій та міжнародних платіжних процесів [6].

Рис. 1. Структура глобалізації економіки

Глобалізація та згуртованість зачіпають:

- регіон, національну економіку (макрорівень);
- товари, фінанси та валюту, господарські операції (вищий рівень);
- компанії (мікрорівень).

Світова торгівля набула значення лише на межі поколінь (XX ст. і XXI ст.). Однак на шляху до світової економіки вже пройшов не один етап її розвитку. В історії виділяють декілька етапів світової глобалізації (табл. 1).

Світова економіка залишається важливою через відмінності в оснащенні країни порівняно з початком економіки. У розвинених країнах четвертий і п'ятий уклади про використання технологій, у країнах середньої стадії розвитку – третій і четвертий уклади, а в

країнах у світовому середовищі – спочатку ринок. На основі цього країни, які взяли на себе ініціативу, використовують найкращі технології, експортують продукцію, науку та послуги (наприклад, комп'ютери, програмне забезпечення, телефони, засоби зв'язку тощо) для країн із низьким та середнім рівнем розвитку, отримуючи при цьому величезні вигоди [7].

Встановлено, що інтеграція управління та інтегрованих процесів є ознакою світової економіки. Так, різниця глобальних реформ полягає в тому, що сила та інтенсивність внутрішніх відносин нації, рівень її економіки та соціальних відносин, а також чим вище реалізується його внутрішня спроможність, тим успішніше вона може скористатися перевагами кращого зв'язку та адаптуватися до реалій світової економіки.

Таблиця 1

Етапи світової глобалізації	
Етап	Характеристика
Перший (XIV – кінець XIX ст.)	формування сучасної світової економіки виникло разом із появою світових товарних та міжнародних ринків, які стали першими елементами глобалізації світової економіки
Другий (кінець XIX ст. – початок XX ст.)	розвиток світової економіки можна охарактеризувати як стадію зміни старої економіки до періоду монополізації виробництва; також у цей період відбувається поділ світової площі та зони сильної торгівлі сильними лідерами, перетинаючи перехрестя експортного капіталу; різні економічні відносини між країнами все ще розвиваються: окрім торгівлі товарами, почала відбуватися й міграція деяких виробничих секторів; на цьому етапі закладено основу глобального розподілу праці, а також майбутньої світової торгівлі
Третій (період між Першою та Другою світовими війнами)	на шляху до глобалізації відбувається вплив на минуле, досягнутий у процесі формування глобальних відносин; хоча економічне зростання в цей період пришвидшилось (з'явилася перша міжнародна торгівля), фінансовий потенціал транскордонного бізнесу є менш стабільним; у зв'язку зі змінами в Україні в 1917 р., відтоді вона вийшла на міжнародний ринок, склалися два типи глобальних економічних протестів (характеристики бізнесу та культури)
Четвертий (кінець Другої світової війни – 90-і р.)	період реформування економічних відносин держав, намагаючись знайти новий порядок торгівлі у світі; значний вплив на світову торгівлю обумовлений незалежністю зовнішньоторговельної політики, зростанням товарних ринків, зростанням рівня досліджень, науки й техніки; на цьому етапі закладено основу для розвитку світової фінансової системи, встановлено макросистему, яка керує глобальним розвитком фінансово-грошових установ (ООН, МВФ), Світовий банк та профспілки МБ та СОТ
П'ятий (початок 90-х р. – теперішній час)	сучасний період розвитку світової економіки; основна причина – відокремлення керівної партії від СРСР і, як результат, перехід до економічної системи колишніх соціалістичних організацій у Центральній і Східній Європі

Глобалізація сприяє:

- збільшенню продажів і виручки;
- захисту бізнесу конкурентів;
- збільшенню прибутку;
- зменшенню витрат на дослідження та розробку нових продуктів для нових ринків збуту [8].

Глобалізація економіки впливає на кожну державу, зокрема, визначаючи розвиток та диверсифікацію технологій країн, зусилля, розроблення продуктів та функціонування послуг. Як результат, неконкурентний характер робочого процесу та виробничого процесу у виробничому секторі змінюється в широкіх межах. Так, світова економіка стала основою для розвитку глобальної конкуренції.

Поступ глобалізації у всіх аспектах розвитку соціальних та комунікативних можливостей людства дає можливість скористатися досягненнями сучасної цивілізації (зокрема визнання громадою, високі технології) для досягнення невдалої мети.

Ця небезпечна ситуація відображається в тому, що нездатність багатьох країн і народів світу напасти на країни створила економічну, військову та змістовну стійкість.

З огляду на міцність міжнародних відносин, важливо, щоб контекст, в якому відбуватимуться подальші економічні реформи, став основою для подолання відмінностей між двома країнами [9].

У довгостроковій перспективі вектор глобальної торгівлі показує відродження світу. На стадії завершення цього процесу ми можемо говорити і про створення глобальної сили, і про розвиток глобального населення, і про зміну поведінки.

Особливо важливо, що завдяки присутності компанії на багатьох ринках у всьому світі асортимент продукції збільшується, що дозволяє комплектувати більші виробы, а отже, зменшує виробничі витрати на результати.

Перевагами глобальної світової економіки є:

- глобальна конкуренція, продукт глобального успіху, є рушійною силою продуктивності. Конкурентна перевага робить товари та послуги більш ефективними. Так само це пов'язано з бажанням компаній зайняти краще місце на світовому ринку. У цьому випадку вони просто змушені виготовляти продукцію, яка більше контактує з компаніями-конкурентами;
- в умовах глобалізації було досягнуто функціонування масштабної галузі, що призвело до зниження

цін і пом'якшення обмінних курсів на ринках;

– немає сумнівів, що вигоди від світової торгової галузі приносять усім її учасникам. Зі свого боку формування профспілок призвело до підйому світової економіки;

– продуктивність праці на робочому місці зросла завдяки впровадженню нових технологій;

– розвинені країни мають можливість зустрічатися з керівниками підприємств; через глобалізацію економіки вони мають певний старт і можливість зміцнити власні ділові позиції у світовій економіці [10].

Недоліками глобальної світової економіки є:

– продовження попередньої галузі можна назвати результатом деіндустріалізації галузі. Громадським працівникам часто доводиться пристосовуватися до змін на робочому місці, змінювати свою кваліфікацію, щоб знайти нові робочі місця в різних галузях;

– зростає розрив в оплаті праці працівників із кваліфікацією й без. Втрати, створені цим процесом, шкодять репутації світу. Однак, з іншого погляду, це слугує стимулом для розвитку, навчання та розвитку персоналу;

– під контролем світової економіки екосистема змінилася, потенціал конфліктів через власність та споживання природних ресурсів зріс. Основними причинами цих конфліктів може бути використання лісів, води та інших ресурсів. Катастрофа, яку ця діяльність спричиняє для конфлікту планети та її мешканців [11].

Міжнародно-політичні наслідки глобалізації представлено на рис. 2.

Як було зазначено вище, процес глобального розвитку у світовій економіці спостерігався і вимірювався різними способами. Але до них індивідуально ставляться не тільки вчені, експерти та спеціалісти, але й люди різних країн. Економічний розвиток, як правило, вітається у більшості розвинених країн і викликає серйозні занепокоєння у світі.

У теперішній час процес глобалізації поширюється загалом на внутрішні ринки, включаючи розвинені країни. Зміни у світі посилюють роботу першої групи країн і надають їм перевагу. Водночас експорт світових стандартів у рамках нового глобального розподілу зловживань працею разом покращує поточний стан країн [12].

Отже, справжнє значення міжнародного процесу національними економіками залежить від того, де вони знаходяться у світовій економіці.

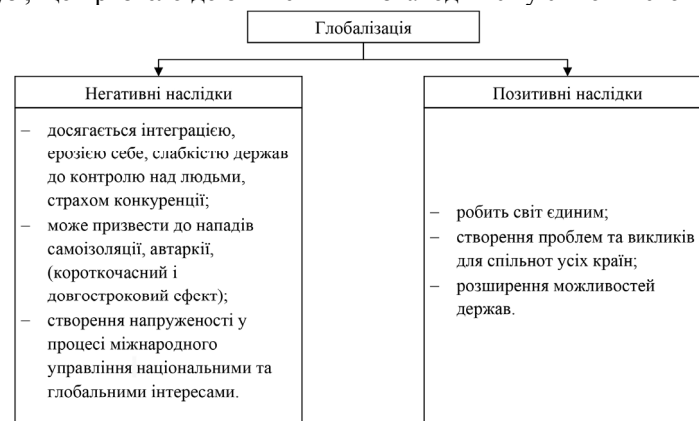

Рис. 2. Міжнародно-політичні наслідки глобалізації

ВИСНОВКИ

У статті розглянуто багато аспектів процесу глобалізації, які є важливими факторами глобального розвитку. Водночас оцінка сучасного світу вченими визначається критичною.

Глобалізація – це нове явище в експансії міжнародної торгівлі, що з'явилося наприкінці ХХ ст. Це було через відкриття багатьох промислових компаній. Інакше кажучи, «глобалізація» – це слово, яке можна визначити по-різному, залежно від того, яка його галузь застосування, чи йдеться про особисту компанію, бізнес національний чи глобальний загалом.

Приблизно половина населення розвинених країн живе у закритих економіках, на них не впливає зростання та напруження міжнародних відносин. Водночас існує два світи: міжнародна торгівля та самозайнятість, один (самозабезпечення) поступово зменшується у розмірах.

Нагальною потребою є створення міжнародного ділового, юридичного, медіа, культурного простору для вільного та прибуткового бізнесу всіх видів. Теоретична різноманітність аналізу впливу глобалізації на економічний розвиток країн обумовлена різноманітністю видів їх діяльності в різних регіонах у всьому світі.

Список використаних джерел

1. Навроцька Н.А. Теоретичні засади трансформації інвестиційного процесу в умовах глобалізації. *Економічний часопис-XXI*. 2012. № 9–10. С. 9–11.
2. Кисільова Т.М. Соціальна політика в умовах глобалізації. URL: <http://www.niss.gov.ua/Table/Jalilo18/011.htm>.
3. Продіус Ю.І., Сутягіна А.В. Проблеми виставкової діяльності в умовах нестабільності зовнішнього середовища. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2016. № 4 (26). С. 160–167. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n4.html>.
4. Ковтуненко К.В., Танащук К.О. Система індикаторів оцінки науково-технічної діяльності у світі. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2018. № 5 (39). С. 107–116. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No5.html>.
5. Срохін С.А. Фінансово-економічний розвиток України в умовах глобалізації / під ред. Я.В. Белінської. К.: Національна академія управління, 2008. С. 8–15.
6. Уткін А.И. Глобализация: процесс и осмысление. М.: Логос, 2001. 271 с.
7. Богомолов О.Т. Мировая экономика у век глобализации. М.: Экономика, 2007. 359 с.
8. Баранов Н.Л. Дилеммы глобальной демократизации. *Вызовы глобализации в начале XXI века: материалы международной научной конференции*. СПб.: СЗАГС, 2006. Ч. 1. С. 15–24.
9. Владимирова И.Г. Глобализация мировой экономики: проблемы и последствия. URL: <https://www.cfin.ru/press/management/2001-3/10.shtml>.
10. Характер влияния глобализации на международные

отношения.

URL: https://studme.org/203090/politologiya/harakter_vliyaniya_globalizatsii_mezhdunarodnye_otnosheniya.

11. Стриженко А.А., Плаксина М.А. Процесс глобализации в международном бизнесе. URL: http://elib.altstu.ru/journals/Files/pa1999_1/pages/26/pap_26.html.

12. Мировая глобализация. URL: <http://www.iccwbo.ru/blog/2016/mirovaya-globalizatsiya-i-vzaimodeystvie-sovremenn/>

References

1. Navrotska N.A. Theoretical principles of transformation of investment process in the conditions of globalization. *Economic Journal-XXI*. 2012. № 9–10. pp. 9–11. (in Ukrainian).

2. Kysilova T.M. Social policy in the context of globalization. URL: <http://www.niss.gov.ua/Table/Jalilo18/011.htm>. (appeal date: 02.11.2020). (in Ukrainian).

3. Prodius Yu.I., Sutiagina A.V. Problems of exhibition activity in the conditions of instability of the external environment. *Economy: the realities of time. Scientific journal*. 2016. No. 4 (26). pp. 160–167. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n4.html>. (appeal date: 05.11.2020). (in Ukrainian).

4. Kovtunen K.V., Tanashchuk K.O. The system of indicators for assessing scientific and technical activities in the world. *Economy: the realities of time. Scientific journal*. 2018. No. 5 (39). pp. 107–116. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No5.html>. (appeal date: 05.11.2020). (in Ukrainian).

5. Yerokhin S.A. Financial and economic development of Ukraine in the context of globalization: monograph / ed. Y.V. Belinska. Kyiv: National Academy of Management, 2008. pp. 8–15. (in Ukrainian).

6. Utkin A.I. Globalization: process and understanding. Moscow: Logos, 2001. 271 p. (in Russian).

7. Bogomolov O.T. World economy in the age of globalization. Moscow: Economics, 2007. 359 p. (in Russian).

8. Baranov N.L. Dilemmas of global democratization. *Challenges of globalization at the beginning of the XXI century: materials of an international scientific conference*. Saint Petersburg.: SZAGS, 2006. Part 1. pp. 15–24. (in Russian).

9. Vladimirova I.G. Globalization of the world economy: problems and consequences. URL: <https://www.cfin.ru/press/management/2001-3/10.shtml>. (in Russian).

10. The nature of the impact of globalization on international relations. URL: https://studme.org/203090/politologiya/harakter_vliyaniya_globalizatsii_mezhdunarodnye_otnosheniya. (in Russian).

11. Strizhenko A.A., Plaksina M.A. The process of globalization in international business. URL: http://elib.altstu.ru/journals/Files/pa1999_1/pages/26/pap_26.html. (in Russian). (appeal date: 15.11.2020).

12. World globalization. URL: <http://www.iccwbo.ru/blog/2016/mirovaya-globalizatsiya-i-vzaimodeystvie-sovremenn/>. (in Russian).